

**Зерттеу тақырыбы: Ауыл
мектеп директорларының
көшбасшылық және
басқару дағдылары**

Бекина Әсел

Кіріспе

- «Қазақстан-2050» стратегиясы: 2050 жылы экономикасы шарықтаған әлемнің 30 дамыған елдер қатарына қосылу
- Қазақстан Республикасының 2020 жылға дейінгі стратегиялық даму жоспары

Мазмұны

- Кіріспе
- Білімдегі Көшбасшылық пен Менеджментті айқындау
- Білімдегі Көшбасшылық пен Басқарушылыққа қызығушылық
- Қазақстандағы білім көшбасшысы
- Зерттеу мақсаттары және дизайнi
- Алынған деректер
- Пікірталас
- Әдебиеттер тізімі

Білімдегі Көшбасшылық пен Менеджментті айқындау

- Нақты анықтама жоқ
- Көшбасшылық – іс жүргізу, құндылықтар, ұзақ мерзімді мақсатты орнату
- Басқару – ресурстарды бақылау, дамыту, келісілген саясатты ұстану

Білімдегі Көшбасшылық пен Басқарушылыққа ҚЫЗЫҒУШЫЛЫҚ

Мектеп директорларының білім процесін толық бақылау:

- Оқыту сапасы
- Оқушылардың жетістігі
- Мектептегі мәдениет

Қазақстандағы білім көшбасшысы

Көшбасшы курстары:

- «Назарбаев Зияткерлік мектебі» білімді ұйымдастыру автономдық бағдарламасы
- «Өрлеу» ПШҰО АҚ курстар

Зерттеу мақсаттары

1. Заңнамалық органдар тарапынан шалдайдағы ауылдық мектеп директорларынан қандай көшбасшылық жұмыс күтілуде?
2. Мектеп директорлары өздерін көшбасшы рөлінде қалай көреді?
3. Қазақстанның ауылдық мектеп директорлары негізінде не істейді?

Зерттеу дизайні

Ғылыми-зерттеу сұрақтар	Деректер жинау әдісі	Деректер жинау әдісі
1. Заңнамалық органдар тарапынан шалдайдағы ауылдық мектеп директорларынан қандай көшбасшылық жұмыс күтілуде?	Құжаттардың талдамасы	
2. Мектеп директорлары өздерін көшбасшы рөлінде қалай көреді?	Сұхбат	Сауалнама
3. Қазақстанның ауылдық мектеп директорлары негізінде не істейді?	Мектеп директорларының күнделіктері	Сұхбат Сауалнама

Құжаттарды талдау қорытындысы бойынша алынған деректер

- Мектептегі көшбасшылық лауазымына қойылатын талаптар негізі менеджмент дағдысын білумен айқындалады
- Жоғары білімнің болуы
- Білім беру мекемесінде кем дегенде жыл педагогикалық өтілі
- Білім саласындағы мемлекеттік құжаттар мен нормаларды білу
- Ресурстық орталықтар (CBR, 2014; OECD, 2015)

Құжаттарды талдау қорытындысы бойынша алынған деректер

Шағын жинақты мектептер:

- Оқушылар үлгерімдерінің төмендігі
- Қажетті құралдардың жоқтығы
- Инфрақұрылымның дамымауы
- Дәретханалар оқу мекемесінің сыртында орналасқан
- Қажетті құралдардың жоқтығы
- Ескі ғимараттар (OECD, 2015)

Сұхбат қорытындысы бойынша алынған деректер

- Көшбасшылық және менеджмент түсінігі мотивация мен басқару іспетті қаралады
- Мәселелер: жылу жүйесі және сумен қамту, қаржылай сұрақтарды шешу, шарттардың жоқтығы (дәретханалар оқу ғимаратының сыртында орналасқан), ата-аналардың білім деңгейлерінің төмендігі
- Ресурстық орталықтар
- Мектептің қаржылық сұрақтарын басқару

Күнделіктерді зерттеу негізінде алынған деректер

Көптеген міндеттері (80% -дай):

- Мектептегі және өңірлік деңгейдегі әкімшілік жиналыстар
- Менеджмент (мұғалімдер мен оқушылардың жұмыстарын бақылау)
- Оқыту (аптасына бес күн)
- Ұйымдастырушылық сұрақтарды шешу (жылу жүйесі, сумен қамту және тағы басқа)

Күнделіктерді зерттеу негізінде алынған деректер

- Өңірлік және республикалық деңгейдегі ұйымдастырушылық таңдауға қатысу
- Оқушылардың үйлеріне бару
- Мектеп және ауыл территориясындағы сенбіліктерге қатысу

Сауалнамаларды зерттеу барысында алынған нәтижелер

Көшбасшылық пен менеджмент бақылаумен негізделеді (35%)

Негізгі міндеттер:

- Қажетті жағдайлардың жоқтығы (35%)
- Мектеп әкімшілігінің тарапынан қолдаудың жоқтығы (28%)
- Бюрократия (19%)
- Мектептегі мотивацияның төмен деңгейі (10%)
- Әр мұғалімге деген арнайы көзқарастың аздығы (8%)

Пікірталас

1. Заңнамалық органдар тарапынан шалдайдағы ауылдық мектеп директорларынан қандай көшбасшылық жұмыс күтілуде?
2. Мектеп директорлары өздерін көшбасшы рөлінде қалай көреді?
3. Қазақстанның ауылдық мектеп директорлары негізінде не істейді?

Әдебиеттер тізімі

- Bell, J. & Harrison, B. (1995). *Vision and Values in Managing Education: Successful Leadership Principles and Practice*. London: David Fulton.
- Bolam, R. (1999). Educational administration, leadership and management towards a research agenda. In T. Bush, L. Bell, R. Bolam, R. Glatter and P. Ribbins (eds.). *Educational Management: Redefining Theory, Policy and Practice*. London: Paul Chapman.
- Bridges, D. (2014). *Educational Reform and Internationalisation: the Case of School Reform in Kazakhstan*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bryk, A. S., Sebring, P., Allensworth, E., Luppescu, S., & Easton, J. (2010). *Organising schools for improvement: Lessons from Chicago*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Bush, T. (2011). *Theories of Educational Leadership and Management* (4th edn). London: Sage.
- Huber, S. G. (2010). *School Leadership – International Perspectives*. Dordrecht, the Netherlands: Springer.
- Leithwood, K., & Jantzi, D. (1999). Transformational school leadership effects: A replication. *School Effectiveness and School Improvement*, 10, 451-479.
- Leithwood, K., Jantzi, D. and Steinbach, R. (1999), *Changing Leadership for Changing Times*, Buckingham, Open University Press.
- OECD (2014). *Country Background Report for Kazakhstan* (CBR). Review of Policies to Improve the Effectiveness of Resource Use in Schools provided by JSC Information-Analytic Center, Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan (MoES). Retrieved from http://www.oecd.org/edu/school/CBR_Kazakhstan_english_final.pdf
- OECD (2015). *Reviews of School Resources: Kazakhstan 2015*. Paris: OECD.
- Wilson, E., Turner, F., Sharimova, A. & Brownhill, S. (2013). Reform at Scale: Teacher Development in Kazakhstan. *European Educational Research Association*. 10 - 13 September, Bahçeşehir University, Istanbul.
- Yakavets, N., Frost, D. & Khoroshash, A. (2015). School leadership and capacity building in Kazakhstan. *International Journal of Leadership in Education*.